

کلید واژه های قراردادهای پکیج های آماده نرم افزاری

- ۱- **Software Package** (بسته/پکیج نرم افزار): مجموعه نرم افزاری کامل و مدون که جهت کاربرد یا عملیات خاصی ارائه شده است.
- ۲- **License** (لایسنس، مجوز): در قراردادهای پکیج های نرم افزاری به معنی مجوز استفاده یا حق بهره برداری از نرم افزار است که تعداد محصول مورد معامله در قرارداد، با مشخصات توافق شده که از سمت فروشنده به خریدار بصورت دائم یا موقت اعطا می شود را مشخص می کند.
- ۳- **Platform** (بستر): مجموعه ای از سخت افزار و نرم افزار که محیطی را جهت تولید، توسعه و اجرای بسته نرم افزاری فراهم می سازد.
- ۴- **Generation** (نسل): نسل جدید نرم افزار حاصل تغییرات اساسی و ماهوی در تکنولوژی یا روشها و رویکردها در حیطه بستر و ابزارهای نرم افزاری بوده و محصول جدیدی متناسب با شرایط جدید به بازار ارائه می گردد. (با نسخه یا ورژن متفاوت است)
- ۵- **Version** (نسخه، ورژن یا نگارش): به معنی ارائه تغییرات در محصول نرم افزاری که وضعیت مشخصی از محصول نرم افزاری است که دارای شرح و ویژگیهای خاص می باشد و معمولاً با شماره گذاری توسط پدید آورنده مشخص می گردد.
- ۶- **Update** (بروزرسانی): به معنی اعمال تغییرات ارائه شده طی نسخه یا وصله (Patch) جدید روی نسخه موجود به منظور بهبود قابلیت های کارکردی و غیر کارکردی می باشد.
- ۷- **Patch** (پچ یا وصله): به معنی مجموعه ای از تغییرات در یک یا چند بخش از نرم افزار یا برنامه جهت رفع اشکال و بهبود و بهینه سازی عملکرد آن می باشد که ممکن است بدون تغییر در سورس برنامه، مستقیماً بر روی یک قسمت از برنامه و بدون تغییر در شماره نسخه اصلی برنامه یا تغییرات در سایر اجزا مرتبط نرم افزار اعمال گردد.
- ۸- **Hotfix**: پچ یا وصله ای است برای رفع باگ در نرم افزار که می تواند دستی و یا اتومات باشد.
- ۹- **Service Pack** (سرویس پک): مجموعه ای از هات فیکس ها و پچ ها که قابلیت باندل شدن داشته باشد و اجرای آن معمولاً اتوماتیک می باشد و ممکن است تغییر در شماره نسخه اصلی برنامه ایجاد نکند.
- ۱۰- **Release** (ریلیز): ورژن، نسخه یا نگارش اجرایی جدیدی از یک نرم افزار است که بطور رسمی در محیط اجرایی (عملیاتی) معرفی، مستقر یا منتشر شده است و بر اساس فرایند کنترل کیفیت داخلی شرکت پدید آورنده یا ارائه کننده، تست شده و نهایی است.

۱۱- Feature List (فهرست امکانات): فهرستی از خصوصیات کارکردی (عملیاتی) یا غیر کارکردی (غیر عملیاتی) یک سیستم نرم افزاری است.

۱۲- Design (طراحی): فرآیند تعریف و تدوین معماری نرم افزار، اجزاء، ماژول ها، رابط ها (کاربری (UI)، اطلاعاتی و ...) و داده برای یک سیستم نرم افزاری به منظور پاسخگویی به نیازمندی های تعریف شده می باشد.

۱۳- Interface design (طراحی قالب گرافیکی): طراحی قالب گرافیکی در قرارداد های بسته نرم افزاری به معنی طراحی رابط کاربری یا UI می باشد و به معنی تولید، معماری و راه اندازی نیست.

۱۴- Installation (نصب): انتقال یا پیکربندی بسته نرم افزاری و انجام تنظیمات برای اجرا و ارائه مجوز (License) نرم افزار بر روی محیط عملیاتی معرفی شده از سوی خریدار در زمان قرارداد (خرید) می باشد که بسته به نوع نرم افزار، بستر و زیرساخت مورد نیاز نرم افزار و پیشنهاد فروشنده ممکن است متفاوت باشد.

۱۵- Implementation (پیاده سازی): فرآیند حرکت از طراحی در جهت رسیدن به یک ابزار نرم افزاری یا فرآیند نصب و سفارشی سازی بسته نرم افزاری می باشد.

۱۶- Establishment (استقرار): مجموعه عملیاتی بعد از نصب و پیاده سازی جهت تطابق پکیج نرم افزار با نیازهای بهره بردار می باشد که میتواند شامل تنظیمات و تغییرات یا فرآیند مورد نیاز نرم افزار ایشان می باشد که می تواند در قالب قرارداد مجزایی فی مابین ارائه دهنده خدمات و گیرنده خدمات منعقد گردد.

۱۷- Deployment (راه اندازی یا عملیاتی سازی): فازی است که نرم افزار در محیط واقعی توسط کاربران نهایی بصورت عملیاتی مورد استفاده قرار گیرد.

۱۸- Modification Request or Change Request (تغییرات یا درخواست): پس از استقرار و تحویل در بازه پشتیبانی برای بهبود یا تطبیق بیشتر بسته نرم افزار با نیاز خریدار به فروشنده اعلام می شود که فروشنده در رد یا قبول آن مختار است.

۱۹- Development (توسعه): به معنی تحلیل و طراحی و ساخت ابزار یا ماژول یا امکان جدیدی که مستلزم تغییر ماژول های فعلی یا کدنویسی جدید بر روی پکیج نرم افزاری موجود می باشد.

۲۰- Customization (سفارشی سازی): منطبق سازی پکیج نرم افزاری یا مستندات آن با خواست و نیاز مشتری یا مخاطبان خاص که می تواند در کلیه مراحل مد نظر قرار داده شود.

۲۱- Bug (باگ یا عیب): خطای برنامه نویسی که بر روی هر سیستم سالم عاری از هرگونه ویروس و تداخل با سایر نرم افزارها و مشکلات سخت افزاری نمایان باشد.

* عیب: منظور از عیب مطابق بند ۴ ماده ۱ قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان عبارت است از: زیاده، نقیصه یا تغییرحالتی است که موجب کاهش ارزش اقتصادی کالا یا خدمات گردد. (قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان- شماره ۱۳/۳۶۹۶۵ مورخ ۱۳۸۸/۰۸/۰۲ شمسی)

۲۲- Error (خطا یا اشکال): به معنی عدم عملکرد صحیح بخش یا کل نرم افزار می باشد که می تواند ناشی از باگ یا عملکرد نادرست کاربری و یا مشکلات زیرساختی و بستر اجرایی نرم افزار باشد.

۲۳- Defect (نقص): کمبود در یک محصول، ماژول یا بخشی از نرم افزار، بطوریکه آن محصول نتواند ویژگی ها و نیازمندی هایی که در لیست مشخصات ادعا شده توسط ارائه کننده اعلام شده است را بدرستی اجرا نماید و نیازمند تعمیر، تکمیل و یا تغییر باشد.

۲۴- Guarantee (گارانتی): به معنی تعهد صحت عملکرد امکانات نرم افزار ارائه شده و برطرف سازی باگ ها و عیوب برنامه نویسی در مدت زمان مورد تعهد ارائه کننده می باشد.

* ضمانتنامه کالا یا خدمات: سندی است که تولیدکننده، واردکننده، عرضه کننده یا تعمیرکننده هر دستگاه فنی به خریدار یا سفارش دهنده کالا و خدمات می دهد تا چنانچه ظرف مدت معین عیب یا نقص فنی در کالای فروخته شده یا خدماتی که انجام گردیده مشاهده شود، نسبت به رفع عیب، یا تعویض قطعه یا قطعات معیوب و یا دستگاه بدون اخذ وجه و یا پرداخت خسارات وارده اقدام نماید. (قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان- شماره ۱۳/۳۶۹۶۵ مورخ ۱۳۸۸/۰۸/۰۲ شمسی)

۲۵- Support (پشتیبانی): پشتیبانی نرم افزار، مجموعه ای از خدمات (فعالیت ها) و تعهدات مشخص توافق شده در راستای حصول اطمینان از کارکرد صحیح نرم افزار درحال استفاده براساس امکانات تعهد شده آن می باشد که طی مدت مشخص توافق شده، به مشتریان ارائه میگردد.

۲۶- Software package training (آموزش پکیج نرم افزاری): به معنی انتقال مهارت استفاده از ابزارها و امکانات و توانمندی های پکیج های نرم افزاری برای استفاده بهینه از آن می باشد و آموزش نرم افزارهای تخصصی و دانش های پایه را شامل نمی گردد. (نرم افزارهای تخصصی مانند HR، مالی و ...) و (دانش های پایه مانند SQL، HTML، زبان های برنامه نویسی و...)

۲۷- Copyright: حقی است که در هر یک از حوزه های تولید مجدد، نشر، استفاده و یا فروش نرم افزار بصورت انحصاری که به مالک آن اعطا میگردد.

(در کشور جمهوری اسلامی ایران مفهوم حقوق مالکیت مادی و معنوی نرم افزار در قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه ای و آیین نامه اجرایی مواد (۲) و (۱۷) آن قانون بیان شده است.)

۲۸- Source code (کد منبع): به معنی مجموعه ای از داده ها و دستورالعملهای رایانه ای به زبان های مشخص نرم افزاری می باشد که بعنوان ورودی اسمبلرها (اجراگرها) کامپایلرها (مترجمان) اینترپرتور (مفسرها) رایانه ای در جهت تولید فایل های اجرایی یا راهبری و نگهداری نرم افزار ایجاد شده اند و مالکیت مادی و معنوی آن بر اساس قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه ای و آیین نامه اجرایی آن متعلق به پدیدآورنده (فروشنده) است.

۲۹- Delivery (تحويل): تحويل به معنی واگذاری یک سیستم نرم افزاری یا بخشی از آن از طرف فروشنده به خریدار است که پس از نصب یا استقرار یا راه اندازی براساس شرایط قرارداد یا توافقات بین خریدار و فروشنده قابل انجام است.

۳۰- SLA (تفاهم نامه سطح ارائه خدمات): تفاهم نامه مدون شده بین ارائه دهنده خدمات و مشتری که شرح خدمات و اهداف نهایی و توافقات انجام شده در راستای چگونگی انجام خدمات را دقیقاً مشخص می نماید. (مواردی از قبیل تاخیر مجاز در پاسخگویی، میزان پایداری، توقف سرویس و ... میتواند در این تفاهم نامه ذکر شود)

۳۱- Scope (محدوده): مشخص کردن حوزه، وسعت و یا دامنه اثر هر یک از محصولات، خدمات یا نتایج مشخص پروژه می باشد. (مانند محدوده جغرافیایی، زمانی، کاربری و ...)

منابع:

INTERNATIONAL STANDARD (ISO/IEC/IEEE 24765 Second edition---2017-09)

قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان به شماره ۱۳/۳۶۹۶۵ مصوب ۱۳۸۸/۰۸/۰۲ شمسی

قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه ای مصوب ۱۳۷۹ شمسی

آیین نامه اجرایی مواد (۲) و (۱۷) قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه ای هیئت وزیران مصوب ۱۳۸۳ شمسی

راهنمایی:

مستندات پکیج نرم افزاری در زمان تحویل شامل موارد زیر می باشد:

لیست امکانات سرویس ها و توانمندی های نرم افزار

حداقل نیازمندی های نرم افزاری و سخت افزاری

راهنمای استفاده از نرم افزار

موارد فوق می تواند بصورت مستند فیزیکی یا بصورت آنلاین و یا دیجیتال به مشتری تحویل شود.

تأخیر: در قراردادهای نرم افزاری، قصور در زمان انجام تعهدات از سمت فروشنده یا خریدار می باشد.

جریمه: به معنی مبلغی است که ممکن است در قرارداد فروش پکیج نرم افزاری بین طرفین توافق می گردد، تا در زمان انجام تعهدات قرارداد بابت تأخیر در انجام تعهدات فروشنده و خریدار محاسبه گردد.

خسارت: در قرارداد های پکیج های نرم افزاری به معنی ضرر و زیانی است که از عملکرد نادرست نرم افزار به خریدار وارد می گردد. تشخیص برآورد میزان این خسارت با مرجع حل اختلافی است که در قرارداد معلوم شده است. (پیشنهاد می گردد شورای انتظامی سازمان نظام صنفی رایانه ای را در تیپ قراردادهای سازمان به عنوان داور در ماده حل اختلاف لحاظ گردد)

تهیه شده در:

کارگروه قراردادهای پکیج های نرم افزاری

کمپسیون استاندارد و مقررات سازمان نظام صنفی رایانه ای تهران